

зајакнување на учеството на младите во демократскиот живот на ЕУ

Партнери

UNIVERSITY OF PELOPONNESE - ГРЦИЈА

FAMILY AND CHILDCARE CENTER – ПОДРУЖНИЦА СКОПЈЕ, МАКЕДОНИЈА

DIE BERATER - АВСТРИЈА

KNOW AND CAN ASSOCIATION - БУГАРИЈА

INCOMA – ШПАНИЈА

BE KNOWN – ГРЦИЈА

Автор

Pilar Naranjo Río-Miranda, INCOMA - ШПАНИЈА

1. Вовед	3
2. Научени лекции од страна на истражувачите и обучувачите од тимот кои ја спроведоа имплементација.	5
3. Искуството, повратните впечатоците и импресиите на младите при користењето на платформата од проектот #YouEU.	11
3.1 Австрија.....	11
3.2 Грција	12
3.3 Шпанија	13
3.4 Македонија.....	14
3.5 Бугарија.....	15
4. Конкретни случаи на младинско е-учество во текот на проектот.....	17
5. Заклучок.....	21

1. Вовед

Европската стратегија за млади е креирана во рамките на планот за младинските политики на Европската Унија за 2019-2027 година, врз основа на одлуката на Советот од 26 ноември 2018 година. Младинска соработка во Европа треба максимално да го искористи потенцијалот на младинските политики како и да го развие потенцијалот и растежот на вклученост на младите во демократскиот живот; исто така треба да ги поддржува социјалното и граѓанското учество и притоа да им обезбеди на сите младите луѓе да ги имаат потребните ресурси за да заземат дел во општеството (Стратегија на ЕУ за млади | Европски младински портал, н.д.).

Стратегијата на Европската Унија за млади се фокусира на три основни области на дејствување, со три збора; [ангажирање](#), [поврзување](#), [зајакнување](#), додека работи на заедничка имплементација низ секторите. За време на младинскиот дијалог 2017 – 2018 година во кој беа вклучени млади луѓе од цела Европа, беа развиени [11 европски младински цели](#). Овие цели ги идентификуваат меѓу секторските области кои влијаат на животот на младите луѓе и укажуваат на предизвиците со кои што тие се соочуваат. Стратегијата на Европската Унија за млади треба да придонесе за реализација на оваа визија за младите (Стратегија на ЕУ за млади | Европски младински портал, н.д.).

Стратегијата на Европската Унија за млади се заснова на неколку инструменти, како што се активности за [заемно учење](#), [идни национални активности](#), [младински дијалог на Европската Унија](#), платформата за младинска стратегија на Европската Унија и алатки врз база на докази. Координаторот за млади на Европската Унија е контакт лица на Европската комисија за млади луѓе. (Стратегија на ЕУ за млади | Европски младински портал, н.д.).

Повеќе информации за соработката на младинските политики пред 2019 година може да се најдат во архивите, вклучувајќи ги [заклучоците и резолуциите на Советот](#) усвоен во областа на младинската политика помеѓу 2010 и 2018 година (Стратегија на ЕУ за млади | Европски младински портал, н.д.).

Проектот YouEU беше креиран со цел да даде позитивен одговор на целта поставена од Европската Унија која го опфаќа зајакнувањето на младите преку учество. Неопходно е да се вклучат младите во европските демократски процеси со цел да се обезбеди демократска иднина, за да ги задржиме европските вредности,

да им обезбедиме на младите критичко размислување и да им ги обезбедиме потребните алатки за учество во секојдневниот живот на демократијата.

Проектот е составен од пет земји (Грција, Австрија, Шпанија, Македонија и Бугарија) кои ќе го спроведат моделот на YouEU; пакет со алатки, платформа за демократија и за активно учество кој се состои од е-курс кој што ќе ги снабди младите од секоја земја со потребните алатки и знаења за да бидат поактивни во демократијата.

Во овој извештај се собрани акциите за е-учество и неговите резултати во текот на целиот проект.

Референци

Стратегија на ЕУ за млади | Европски младински портал, (н.д). Европски младински портал. Преземено на 23 јануари, 2023, од https://youth.europa.eu/strategy_en

2. Научени лекции од страна на истражувачите и обучувачите од тимот кои ја спроведоа имплементација.

Тимот за имплементација беше составен, во овој случај, од обучувачи и истражувачи од сите партнерски земји и институции. Обучувачите работеа заеднички во текот на целиот проект, споделувајќи ги резултатите од работните планови што треба да се следат и споделувајќи ги искуствата од пилотирањето од нивните земји.

Тимот кој што работеше на имплементација во Шпанија беше во постојан контакт со младите луѓе и младинските работници од почетокот на проектот. Шпанскиот тим соработуваше со млади луѓе кои беа вклучени воедно и на работилницата и на настанот за млади и кои на крајот од активностите имаа можност да ги споделат своите повратни впечатоци во врска со семинарот и платформата.

Првично, кога алатките беа претставени на младите, претходно беа претставени интерактивни активности за да се провери нивното ниво на запознаеност и други прашања поврзани со демократијата во Европската Унија. Тимот на INCOMA дојде до заклучок дека тие немаат јасни суштински концепти, а некои од младите немаат ни некои основни познавања и информации.

Со оглед на ваквата ситуација, работилницата имаше за цел да обезбеди информации и да ги снабди младите со алатки кои може да ги користат со цел да станат поактивни во донесувањето одлуки во Европската Унија. Благодарение на оваа работилница, тие покажаа голем интерес да се вклучат во демократските процеси на Европската Унија и беа многу заинтересирани за учество во различните иницијативи кои беа собрани во пакетот на алатки.

Овој индикатор покажува дека проектот YouEU е неопходен со цел да ги вклучи младите луѓе и да ги стимулира да станат активни чинители во општеството. Исто така, покрај младите и наставниците беа навистина заинтересирани и покажаа голем интерес околу проектот YouEU.

На крај од работилницата младите имаа можност да дадат повратните впечатоци поврзани со IO4 и платформата за е-учење за YouEU. Учесниците покажаа голем интерес и заинтересираност во врска со одредени прашања кои беа дискутирани за време на работилницата.

Младите покажаа интерес најмногу за Модул 2, лекција 3, која се однесуваше за различни волонтерски програми за мобилност на млади. Бидејќи тие претходно не биле запознаени со вакви програми, токму поради тоа и се отворија неколку теми и прашања за разговор. Истото се случи и за време на настанот кој што се имплементираше во Универзитетот во Севилја, на кој учесниците беа многу заинтересирани за контекстот од работилницата.

Заклучно, проектот во Шпанија покажа дека пополнува една празнина и дека воедно пополнува еден недостиг од информации за Европската Унија и начините на како младите можат да бидат вклучени. Освен тоа, проектот ги покажува реалните можности и начини за тоа како може информациите да ги искористат. Оваа алатка се сметаше особено важна кај младите од Шпанија.

Од друга страна, при спроведувањето на активностите од проектот YouEU, **беше видно дека во Грција** има многу млади заинтересирани за прашања поврзани со младинскиот активизам. Всушност за време на промоцијата на проектните активности, младите ги изразија нивните ставови и потреби дискутирајќи со обучувачите. Сепак, мнозинството не беше запознаено со добрите практики во однос на алатките за дигитално учество. Имајќи ја во предвид вклученоста на младите во другите тематски области, како што се климатски промени или претприемништвото, темата за активно младинско учество во демократскиот живот на Европската Унија им изгледа посложена, што последователно влијае на нивното учество. Ова е важна лекција научена во период од речиси две години.

Младата генерација покажа дека е подготвена за да се снабдни со дополнителни знаења кои се поврзани со Европската Унија. Сепак, и помладите и младинските работници нагласуваат дека процесот може да претставуваат потешкотии, бидејќи помладите не се толку изложени на предизвиците. Всушност, за време на работилницата одржана во Грција во октомври 2021 година во рамките на проектот YouEU, учесниците посочија дека никогаш не се обиделе да стапат во директен контакт со Европската Унија или поради

недостаток на знаење или недостаток на желба. Затоа, секој понатамошен развиен материјал за тренинг треба прво да го има овој факт во предвид.

На работилницата во Грција која што се оддржа во ноември 2022 година, учесниците имаа можност да се информираат за проектот YouEU како и проектните резултати. Позитивните работи од работилницата беа што многу од учесниците имаа можност да го посетат е-курсот на YouEU и пред работилницата да ги поминат лекциите. Ова овозможи кратка дискусија во текот на работилницата, при што учесниците се фокусираа на лекциите што им беа најинтересни како што се лекциите кои што содржат информации за Европските програми за млади и оние што треба да бидат попознати, како што се Инструментите на Европската Унија како и законските процедури.

Кога станува збор за Македонија, законот за младинско учество и младински политики кој е подготвен во текот на процесот на инклузија и консултации со млади луѓе, младинските работници, претставници од Владата и релевантни чинители во општеството, беше усвоен во јануари 2020 година и ги содржи следниве дефиниции:

Младите се лица на возраст од 15-29 години;

Младинските политики се збир на мерки и активности кои се преземаат за да се задоволат потребните на младите со цел да се реализира нивниот целосен потенцијал;

Младинската работа е организиран и систематски процес на едукација и поддршка на младинскиот развој со цел да се постигне целокупниот личен и социјален потенцијал на младите и нивното активно вклучување во заедницата;

Младинските работници се квалификувани лица кои имаат компетенции за работа со млади луѓе кои спроведуваат активности кои ќе го поддржат личниот и социјалниот развој преку формалното и неформалното образование;

Активното учество на младите е процес кој им овозможува да учествуваат и заеднички да донесуваат одлуки кои се поврзани со нивните ставови и потреби кои директно или индиректно го обликуваат животот на младите.

Според YouthWiki дигиталното учество на младите е суштинско во процесот на вклучување на младите во процесите на донесување на одлуки. Вклучувањето на младите во општествениот и политичкиот живот е од особена важност, според коалицијата SEGA, која го воведе Индексот за развој на младите во Република Македонија, просекот на општината е 0,491 на скала од 0 до 1. Индексот е тесно поврзан со индексот на младинското учество и зајакнувањето. Во однос на категориите развој на млади, најголемото исполнување на показателите има категоријата Политичко учество, каде просечната оценка е 0.537, Вработување и можност со 0.468 и Образованието со 0.405. Најмало исполнување на индикаторите има во категоријата Здравје и благосостојба каде просечната оценка е 0.364.

Имајќи го ова во предвид, младинските организации кои работат со младите во текот на активностите постојано работат на вклучување на младите и зајакнување на нивните вештини.

Пандемијата Ковид-19 ја нагласи потребата од повисока стапка на користење на Интернет како значаен извор на влијание врз младинското учество на национално и локално ниво. Процесот на креирање на младинските политики кои значително влијаат на социјалниот и личниот развој на младите во процесот на нивно спроведување на локално и национално ниво зависи од учеството на младите во локалната самоуправа, институциите и организациите како дел од општините. Според коалицијата SEGA, просекот на млади вработени во општинската администрација изнесува скромни 11%. Во рамките на советот на општината, просекот на учество на младите изнесува 20% од вкупниот број на општините.

Согласно Законот за младинско учество и младински политики, младите треба да бидат претставувани од Националното собрание на млади кое е планирано да биде формално тело на младинско организирање кое ги избира младинските претставници во советодавното тело а притоа креира приоритети и политики за младите, застапува, координира и ја следи нивната работа.

Законот ги регулира и локалните и собранијата на млади, кои се суштински алатки за зајакнување на младинското учество на локално ниво. Според последните податоци на Националниот младински совет во Македонија, локалните собранија на млади се формирани во 13,5% од општината на

национално ниво. Податоците покажуваат потреба од континуирана дигитална трансформација на локалната власт и обезбедување можности за зголемување на е-учеството на локално ниво.

Вклучувањето на младите како активни граѓани во сопствената заедница уште од најрана возраст преку волонтирање и други активности, им овозможува на младите да придонесат во процесот на градење отпорни заедници способни да ги ангажираат младите во процесите на донесување на одлуки. Како резултат на тоа, процесот на е-учество им дава можност да ги зголемат своите технички вештини, решавања проблеми, социјална исклученост, сиромаштија, нееднаквост, родови прашања и младинска невработеност.

Локалните активности во Македонија беа спроведувани во соработка со Гимназијата Алгоритам. На настанот се вклучија вкупно 21 млади средношколци кои имаа за можност да ја тестираат е-платформата и да се вклучат на е-курсот. Тимот на обучувачи ја водеше групата низ процесот на учење за подобрување на нивната запознаеност поврзано со улогата на институциите на Европската Унија, Европското државјанство и е-учеството.

За време на настанот учесниците учествуваа во неколку активности кои имаа за цел да ги насочат и да размислат како да се вклучат во иницијативи на локално ниво за донесат промени во нивната заедница.

Процесот на тестирање на е-платформата беше клучен во развивањето на резултатите од рамките од проектот. Имајќи ја предвид потребата од создавање на е-платформа погодна за корисниците, проектниот тим имаше за цел да ја зголеми мотивацијата и да донесе нова перспектива во животот на младите луѓе.

Да се фокусираме сега на Бугарија. Многу млади луѓе беа заинтересирани да заземат учество во спроведувањето на активностите од проектот YouEU во Бугарија. Најпрво, во истражувачката и почетната фаза на проектот беше забележано дека младите на возраст од 16-26 години не биле активно вклучени во дигиталните активности за демократско учество во демократскиот живот на Европската Унија. Со развојот на онлајн курсот и неговото пилотирање со млади луѓе од Бугарија, бевме сведоци дека интересот и нивото на вклученост на

младите во стекнување нови знаења за Европската Унија како и можностите да бидат дел од европските активности е многу голема.

На 16 декември 2022 година, Know and Can организираше семинар фокусиран на пилотирање на онлајн курсот #YouEU со општа цел да се промовираат активностите на проектот и да се подигне свеста за важноста на е-учеството на младите луѓе во Европската Унија. На работилницата учествуваа вкупно 21 млади луѓе, кои имаа можност да се запознаат со проектот YouEU и резултатите од проектот. Онлајн курсот беше пилотиран и на младите луѓе им беше прилично лесен за следење. Најголем интерес кај младите пројави вториот модул за Европската Унија и млади, особено лекцијата за програмите на Европската Унија и можностите за волонтирање како и можности за практиканска работа во Европа.

На крајот, **ако се фокусираме на организацијата во Австрија** која ги разви истите активности со младите; вклучително и работилницата за IO1 споделувајќи ги со младите пакетот на алатки и националните иницијативи; Австрија исто така спроведе настан, во кој младите имаа прилика да вклучат и младински работилници.

Понатаму, беше спроведена работилница за пилот тестирање на платформата YouEU, каде учесниците имаа можност да ја оценат платформата од проектот во текот на пилотирањето. Најпрво, по презентацијата на платформата имаше време за прашања каде што младите можеа да ги споделат своите импресии и повратните информации во врска со работилницата. Главната можност за учесниците да ја истражат платформата беше по состанокот во индивидуални сесии за самостојно учење. Решивме да им дадеме повеќе време сами да ја истражуваат платформата за да добиеме подобар преглед и да ги откриеме различните теми од истата. Прашалникот беше пополнет на крајот од работилницата од страна на учесниците.

3. Искуството, повратните впечатоците и импресиите на младите при користењето на платформата од проектот #YouEU.

Прашалникот беше доставен до учесниците во некои земји, при што беа собрани 30 одговори во шпанската верзија, 43 во англиската верзија и 30 во Грчката верзија (ве молиме погледнете го прашалникот тука): <https://forms.office.com/e/2YnHHrh2YQ>. Вкупно се собраа 93 пополнети прашалници, вклучително и со одговорите собрани од Македонија, кои што од фокус групата вкупно се собраа 21 одговор. Сумирано, **114 млади луѓе го тестираа дигиталниот курс #YouEU** за време на работилницата во секоја земја, во која млади лица и фокус групите го пополнија евалуацискиот прашалник.

3.1 Австрија

Работилницата се оддржа на 3ти декември во сабота со наслов „Како треба да изгледа учеството на младите во Европа?“ (ЕУ & Ти). Работилницата беше организирана како онлајн-настан за да допре до повеќе учесници и надвор од Виена. Настанот со цел да достигне поголема видливост беше организиран во соработка со Пулс на Европа – Австрија.

Настанот беше поделен на три дела: Прво започнавме со краток преглед на проектот, претставување на главните резултати од платформата и форумот проследено со повеќе интерактивни активности каде што учесниците требаше да изберат една креативна картичка со различни симболи и притоа да опишат преку избраната карта што претставува Европа и младинското учество за нив. Откако заврши оваа активност, во последниот дел се дискутираше за младинското учество и за кои се предизвиците и заканите поради кои не се постигнува пошироко учество на младите во политичкиот живот, како и идеи како да се надминат бариерите и да се создадат по инклузивни форми на учество за сите.

Вкупно 15 учесници зеаоа партиципација во онлајн работилницата, но некои од нив пристигнаа подоцна или не останаа до крајот на активността.

Во однос на научените лекции од тимот кој што ја спроведуваше работилницата, целиот процес на организирањето на онлајн работилницата беше меѓусебно поврзан со организирањето на настанот кој се оддржа на 17.11.2022 година, само две недели пред онлајн работилницата. Имајќи го ова во предвид, внатрешно ги разгледавме развиените проектни производи, комплетот на алатки, брошурата и платформата. На овој начин, дополнително најдовме начини да ги “пренесеме“ клучните аспекти а притоа и генерално да добиеме подлабоко разбирање за новите форми на (e-) учество. Целиот процес му помогна на тимот дополнително да разбере колку се важни новите форми на учество, особено за младите.

Дополнително на тоа, научена лекција беше целиот процес на организација на настанот. Целта беше да се создаде интерактивна работилница каде учесниците ќе можат активно да разговараат за новите идеи за учество, но на ист начин беше неопходно да се стави доволно простор за воведување на проектот и за развиената платформа кој на крајот сепак успеа.

3.2 Грција

Учесниците на работилницата за пилотирање на е-курсот YouEU имаа можност да разговараат за своите размислување и ставови околу оваа активност. По завршувањето на работилницата, учесниците поминаа време во разгледување на лекциите и модулите и пополнување на евалуациските прашалници. Со цел да се добијат повратните впечатоци и импресии од младите, Универзитетот во Пелопонез имаше пристап до повеќе студенти на кои и воедно им го претстави дигиталниот е-курс. Следователно, 20 луѓе (45% на возраст од 16-20 години и 40% на возраст од 20-30 години) пристапија и го оценија е-курсот.

Осумдесет проценти од учесниците му дадоа 5 ѕвезди на е-курсот, додека 20 проценти четири ѕвезди. Исто така, 55% го оцениле целовкупниот е-курс како многу добар, а 50% ја карактеризирале содржината на лекциите како многу добра. Што се однесува до развојот на нивните лични способности по завршување на е-курсот, 70% целосно се согласуваат дека тоа ќе ја зајакне нивната улога во општеството, а 65% целосно се согласуваат дека станале свесни за своите права и како можат да бидат поактивни. Понатаму, 55% целосно се согласуваат дека се чувствуваат подобро спремни да учествуваат во понатамошни политички процеси.

И покрај горенаведеното, корисниците на платформата ги споделија нивните коментари околу личните/техничките компетенции кои треба дополнително да се подобрат или развијат. Тие најмногу ги вклучуваат нивните вештини за вмрежување, нивната активна улога и истражување во стекнувањето нови знаење (на пр., преку пребарување на интернет), како и нивната подготвеност и посветеност да допрат до организациите на Европската Унија. Овие вештини можат да бидат развиени со користење на YouEU платформата, која што работи како јавна сфера, здружувајќи ги луѓето низ Европската Унија. Сепак за време на работилницата, каде што учесниците имаа можност да видат како функционира платформата, беше очигледно дека тие се прилично срамежливи да се пријават и да започнат разговор.

3.3 Шпанија

За време на работилницата учесниците имаа можност да ги изјаснат своите повратните впечатоци и импресии со пополнување на евалуацискиот прашалник.

Ова беа главните одговори што ги дадоа учесниците на работилницата од Шпанија:

За време на работилницата учество зедеа вкупно 30 учесници од Шпанија од кои 27 беа женски а 3 машки. 76% од учесниците беа на возраст од 20 до 26 години, додека 10% беа на возраст од 16 до 20 години.

Е-курсот и лекциите ги оценија со 3.87/5, што значи позитивно го оценија.

Конкратно вака ги оценија одредените аспекти од е-курсот: содржината на модулите: добри или многу добри (83%), доволно (17%); Прилагодување на нивните потреби: добро или многу добро (81%), доволно (13%), недоволно (6%); Материјали: добро или многу добро (83%), доволно (17%); Подобрување на нивните вештини: добро или многу добро (90%), недоволно (10%); Подобрување на нивните технички вештини: добро или многу добро (83%), доволно (3%), недоволно (10%). Впечатоци поврзани со нивното искуство од е-курсот: Развив нови вештини за справување со креаторите на политиките: целосно или делумно се согласувам (60%); неутрален (27%), целосно не се

согласувам (14%); Научив повеќе околу демократските процеси: целосно или делумно се согласувам (60%), неутрален (27%), делумно или целосно не се согласувам (14%); Повеќе сум свесен/а за моите права и како можам да бидам поактивен: целосно или делумно се согласувам (67%), неутрален (20%), делумно или целосно не се согласувам (14%); Ја зајакнав мојата соработка со локалните засегнати страни: целосно или делумно се согласувам (47%), неутрален (33%), делумно или целосно не се согласувам (14%); Стегнав нови методологии за промовирање на култура: целосно или делумно се согласувам (57%), неутрален (23%), делумно или целосно не се согласувам (17%); Се чувствувам ценет како граѓанин: целосно или делумно се согласувам (64%), неутрален (20%), делумно или целосно не се согласувам (17%); Чувствувам дека ја зајакнав мојата улога во општеството: целосно или делумно се согласувам (64%), неутрален (20%), делумно или целосно не се согласувам (17%); Се чувствувам подобро подготвен да учествувам во политичките процеси: целосно или делумно се согласувам (50%), неутрален (27%), делумно или целосно не се согласувам (23%).

Учесниците им дадоа важност на некои компетенции и критериуми кои што сакаат да ги подобрат, како на пример вештини поврзани со политиката, нивните технички вештини, како и некои од нивните лични вештини.

3.4 Македонија

На работилницата во Македонија групата на учесници беше прилично разновидна. Вкупно учествуваа 21 учесник (13 машки, 7 жени и 1 небинарен) кој што придонесе работилницата да биде динамична и да има различни гледишта на одредени теми. Некои од лекциите од е-курсот (како на пример, лекцијата за Целите за одржлив развој) предизвикаа плодна дискусија околу улогата на младите за обезбедување на мир и безбедност во светот. Понатаму, учесниците ја истакнаа потреба од обезбедување квалитетно образование, особено за нивните врсници со помалку можности кои се соочуваат со предизвици во изолација во нивниот живот.

Дополнително, други лекции, како што се оние за е-учество ги охрабрија и им помогнаа да станат посвесни за важноста на тоа како нивното учество може да влијае врз нивните животи. Тие и притоа ја изразија потребата за заедничка поддршка и солидарност во нивната заедница и другите врсници кои доаѓаат од

земјите и кои се соочуваат со вооружени конфликти, особено младите кои живеат во Украина и Авганистан.

Во главно учесниците изразија позитивни повратни информации и импресии во врска со работилницата и беа високо мотивирани да го споделат своето мислење со своите врстници во групата. Според евалуацискиот формулар, е-платформата ги снабдила учесниците со корисни информации кои ги зајакнале нивните вештини и знаења, додека дизајнот и содржината на материјалот биле интересни што придонело дополнително до корисни информации и подобрување и раст на личен план.

Програмата за обука презентирана во е-платформата за време на настанот влијаеше на учесниците како мотивација за зајакнување на нивната улога во општеството. Со презентирани алатки за добри практики, младите имаа можност подобро да ја разберат својата улога како европски граѓани како и различните пристапи за вклучување во нивните заедници а воедно и за како да го зголемат своето политичко учество.

3.5 Бугарија

Учесниците беа охрабрени да ги истражат карактеристиките на онлајн курсот како материјал за самостојно учење и да го споделат нивните импресии поврзани со е-курсот. 60% од младите се изјасниле дека се жени, а 40% како мажи. Поголемиот дел од младите 70% спаѓаат во категорија на млади од 20-30 години а 30% на млади од 16-20 години.

80% од учесниците го оценија е-курсот високо со 5 ѕвезди, а 20% додадоа 4 ѕвезди. 70% од младите го оценија е-курсот како многу добар, а 30% како добар. Во однос на содржината, повеќето од 60% од младите го сметаат е-курсот како многу добар како и содржината на лекциите. Слично, 80% од младите сметаат дека по завршување на е-курсот нивното учество и улога во општеството ќе се зголеми и 70% се изјасниле дека се посвесни за своите права. Во однос на учеството во политичките процеси, 60% од младите се согласија дека се добро подготвени за учество во политички процеси.

Во однос на подобрување на личните и техничките способности, 70% од младите учесници изјавиле дека нивните способности се подобри. Свкупно, искуството на младите луѓе и нивното учество на е-курсот беа позитивни, а околу 65% од учесниците целосно се согласија да се вклучат во активности кои што се во склоп на локалните политики. Младите исто така посочија дека меките вештини (комуникациски вештини, вештини за тимска работа и сл.) како и личните вештини се клучните компетенции што треба да се развијат кај младите. Младите исто така се изјаснија дека критичкото размислување е една од најсуштинските вештини потребни за нивниот личен и професионален развој.

За време на работилницата, младите имаа можност да се запознаат со ново развиениот форум преку инструкциите кои што им беа дадени за користење на платформата. На почетокот учесниците покажаа одбивност кон платформата, но од кога ги информиравме дека оваа платформа ја користат и други млади низ Европа почнаа да го истражуваат и активно се вклучија во дискусии и објавување на нивните ставови околу различни прашања поврзани во врска со Европската Унија и визијата на Европа на форумот.

4. Конкретни случаи на младинско е-учество во текот на проектот.

Во случајот на Австрија, во последниот дел од онлајн работилницата младите имаа можност да разговараат за нови форми на учество со посебен фокус на е-учеството и е-демократијата.

Тие ја започнаа дискусијата со фокус на актуелните пречки кои го отежнуваат учеството на младите. Главниот предизвик во врска со ова младите изјаснија дека е недостигот на млади во институциите кои што ги донесуваат главните одлуки. Младите се изјаснија дека скоро и како да нема начини за учество на младите, со оглед на фактот дека во иднина општеството дополнително ќе старее а можностите за младите да влијаат врз иднината се намалува. Нашите учесници дојдоа до идеја да формираат “младински совет” кој би имал можност да делува и дејствува врз други одлуки и тела со цел за да се ревидираат нови мерки или закони. Ова може да се направи и во форма на онлајн собири со користење на анкети и други алатки за да се добие мислење од што можно повеќе млади низ цела Европа.

Младите луѓе во процесите на донесувањето одлуки не треба да бидат само “консултирани” или користени од страна на носителите на одлуки како “маркетинг објекти”, туку треба навистина да бидат активно вклучени во целиот процес на донесувањето на одлуки.

Во случајот со Грција, како што беше спомнато и претходно, на младите им беше дадена можност да научат што е е-учество и како тоа може да се постигне. Пред нивниот ангажман, мнозинството немаше доволно познавање од овие области ниту пак покажа интерес за да научи повеќе за тоа. Но сепак подоцна, за време на активностите за дисеминација на проектот, младите се информираа за можностите за вклучување во организации предводени од млади во Грција, со цел да се редефинира начинот на кој се водат социјалните и политичките разговори како и активно да се негуваат демократските процеси.

Дополнително, младите се запознаа со начините со кои можат да ги соопштат своите барања поврзани со релевантни институции во Европската Унија (на пр., преку порталот за петиции на Европскиот парламент, онлајн консултациите на

Европската комисија, преку веб-порталот Твој глас во Европа, Конференцијата за иднината на Европа, итн.). Последно но не најмалку важно, младите беа поканети да се регистрираат на дигиталната платформа YouEU, каде што имаа можност да комуницираат со други млади луѓе низ Европа и да ги споделат нивните размислувања на различни прашања и заедно да креираат одредени барања.

Понатаму, **во случајот со Шпанија** како и нивното искуство од пилотирањето на проектните активности, пред проектот, учесниците не покажале интерес во почетокот на работилницата за демократските процеси и главните содржини опфатени во проектот.

Но сепак, за време на евалуацијата на работилницата, покрај настанот, тие имаа можност да се вклучат во разговори за теми како што се е-демократија и е-учество. Тоа се инаку концепти за кои не слушнале пред проектот.

Тоа значи дека, благодарение на проектот YouEU, тие имаа можност да се запознаат со новите начини на комуникација и учество преку интернет во демократијата. Вкупно 30 луѓе се најавиле на онлајн платформата и оставија коментари на истата. На крајот, кога лекциите беа тестирани, младите го посетија е-курсот и се стекнаа на нови знаења благодарение на оваа можност што ја придонесе платформата.

Во пилотирањето во Македонија, можеме да заклучиме дека во текот на целиот проект проектниот тим имплементираше неколку онлајн и неколку настани со физичко присуство со цел да се зголеми видливоста на проектот и да се вклучат младите луѓе за да се воспостават соработки со релевантните чинители во општеството како и со релевантните засегнати страни на национално и локално ниво.

За време на настанот, обучувачите ја водеа работилницата и имаа за цел да ја зголемат мотивацијата на учесниците за тие да се вклучат во иницијативи на локално ниво. Со цел да се споделат резултатите за видливост, обучувачите ги презентираа добрите практики за е-учество во Македонија како и за другите практики од останатите во земјите од Европа кои што се вклучени во проектот.

Имајќи во предвид дека младите се свесни за проблемот со загадувањето во Скопје, имаа можност да дознаат повеќе за локалната иницијата која што се фокусира на тоа прашање. Тимот на обучувачи посвети внимание на процесот на зголемување на ангажираноста, поврзаноста и вклученоста на младите со цел да ги мотивира да бидат двигатели на промените во нивната заедница, следејќи ги најдобрите практики од другите земји партнери.

Македонија како земја моментално е во процес на креирање на Националната стратегија за млади. За таа цел, младите беа мотивирани да се вклучат и да учествуваат во процесите на консултации на ниво на дефинирање на клучните предизвици со кои се соочуваат и со обезбедувањето на долгорочни цели и решавање на нивните потреби за личен, социјален и професионален развој. Процесот на консултации е инклузивен и им дава можност да бидат вклучени во многу иницијативи за зголемување на активното учество во демократскиот живот. Понатаму, за креирање на првиот Закон за младинско учество и младински политика, беа консултирани и младите за нивните потреби и мислења. Имајќи предвид дека Ковид-19, социо-политичките предизвици и вооружените конфликти во Украина, ја изразуваат потребата за пристап до младински услуги. Иако Македонија значително влијае во младинското учество, младинската работа и младинските политики, сепак постои потреба од подобрување на систематскиот пристап и поддршка од националните и локалните институции. Тимот кој што ја водеше работилницата ги мотивираше учесниците да се вклучат во процесот.

Понатаму, учесниците исто така споделија дека се охрабрени да ги следат иницијативите поддржани од агенциите на ЕУ и УН кои работат на зајакнување на младинското учество на глобално ниво. Учесниците сметаа дека процесот на поддршка и вмрежување со млади луѓе од други држави може да помогне да го зголемат својот глас и да се залагаат за човековите права и своите врсници.

Дополнително, тимот на обучувачи ги охрабри учесниците да преземат активности на локално ниво и да се залагаат во општините за преземање активности на локално ниво поврзани со климатските промени и други прашања значителни за младите.

Во пилотирањето во Бугарија, во почетната фаза од проектот YouEU, беше забележано ниско ниво на ангажираност на младите во активностите за е-

учество и недостатокот на знаење за клучните карактеристики на Европската Унија. По развојот на пакетот на алатки со добри практики за е-учесниците и онлајн курсот, специјално дизајниран за млади, стана очигледно зголеменото ниво на учество и интерес кај младите за вклучување во демократските процеси на Европската Унија.

Младите го подобрија не само своето знаење за развој и карактеристиките на Европската Унија туку и нивните компетенции за вклучување и учество во различни можности и програми за финансирање на Европската Унија наменети за млади луѓе. Сите спроведени активности во рамките на проектот YouEU придонесоа за активно вклучување на младите во демократскиот живот на Европската Унија.

Повеќе од 25 млади луѓе од Бугарија се вклучија на форумот и во дискусии со други млади луѓе од партнерските земји од проектот. Сите развиени резултати се високо рангирани и се сметаат за многу соодветни и погодни за младите Европејци.

5. Заклучок

Како заклучок, курсот за е-учење YouEU е тестиран од 114 млади луѓе, а оценката од нивните повратни впечатоци и импресии е доста позитивна.

Една од научените лекции е дека им е полесно да се фокусираат на една од темите како зелена транзиција, вештини и слично, бидејќи за нив би било премногу апстрактно да се зборува за активно граѓанство.

Во некои случаи, тоа го разбуди нивниот интерес за делот на е-учењето во кој конзорциумот дава конкретни информации за тоа како да се учествува во волонтерството, во Европскиот Солидарен Корпус (ЕСК), Младинскиот пасош, бидејќи директно влијае на можностите од кои тие би можеле да имаат корист. Беше многу привлечно за нив во Шпанија, бидејќи бараа можности да патуваат низ Европа.

Во сите земји, младите се согласуваат дека им се потребни повеќе алатки и дека главно им требаат повеќе информации за демократските процеси. За нив е од суштинско значење да бидат свесни за демократските процеси со цел да бидат активно вклучени во нив. Исто така, во некои земји беше релевантно тоа што едвај имаат информации за ЕУ, нејзините институции, химната, знамето и нејзината цел.

Заклучоците се:

- Младите луѓе од Европа треба да се стекнат со основните знаења за Европската Унија и нејзините демократски процеси и вредности.
- Да ги уживаат правата и да го ценат учеството да бидат вклучени во демократските процеси.
- Е-учеството е најдобриот начин за нивно активно учество, бидејќи младите се постојано дигитално активни.

Развиените резултати од конзорциумот во текот на животниот век на проектот ги собираат сите овие потреби со цел да им се донесе решение да ги пополнат празнините.

Накратко, е-учеството е суштински дел од учеството на младите луѓе. Согласно спроведените активности во рамките на проектот, имавме за цел да ја зголемиме свеста на младите за нивната активна улога во општествените процеси. Партнерските организации, институциите на Европската Унија и ОН инвестираа во развој на образовни програми, како што се Еразмус+, Солидарниот корпус итн., кои имаат за цел да ги посочат социјалните прашања кои се важни за социјалниот и личниот развој на младите. Неформалното образование и дигиталното младинско учество се моќни алатки за обликување на иднината на младите во процесот на создавање подемократско, инклузивно, мирно и одржливо општество каде младите ќе имаат право да бидат активни европски граѓани.

YOU EU

